

agent

EESTI KUNSTIMUUSEUMI AJALEHT
NR 4 SEPTEMBER 2005

Katrin Koskaru. Konkurents.
2004. Õli ja akrüül lõuendil

KUMU maja on valmis

30. septembril antakse üle KUMU hoone

PEKKA VAPAAVUORI

Sündinud 1962 Turus

1993 lõpetas Tampere Tehnikaülikooli arhitektina

Töötanud mitmes arhitektuuribüroos

Õpetanud arhitektuuriteooriat ja -ajalugu Tampere Tehnikaülikoolis

Pekka Vapaavuori KUMU arhitekt

Milline oli kõige positiivsem kogemus KUMU valmimisel?

Positiivseim kogemus oli koostöö muuseumiga, aga ka teistega, kes on olnud projektiga seotud. Protsess oli nii pikaajaline, et paljude osalejatega on olnud aega tuttavaks ja lausa sõbraks saada. See ei ole tänapäeva kiire ehitusprotsessis väga tavaline.

Mis oli kõige raskem?

Kõige raskem oli ikkagi see, et kavandamist tuli alustada mitu korda uuesti. Nende 12 aasta jooksul peatati projekteerimine mitu korda. Vahel alustati uuesti sealt, kuhu viimati jääd, va-

hel jälle tuli teha projektis olulisi muudatusi.

Milline oli kõige suurem üllatus?

Peab kohe ütleva, et suur üllatus oli loomulikult arhitektuurikonkursi võitmine ja nüüd ka see, et hoone siiski lõpuks valmis sai. Projektiga seotud üllatus oli see, et pidin algset projekti 25 meetri võrra nihutama, mis tingis ka kogu ümbruskonna, haljastuse ja liikluskorralduse muutmise. Siis sai selgeks, et autotunnel Laagna teelt otse muuseumini on ainus töötav lahendus. Lisaks saime veel jalakäijate tunneli. Alguses võimatuna tunduv idee muutis projekti tunduvalt paremaks.

KUMU projektiga töötamine on olnud mulle tähtis nii professionaalses kui ka isiklikus plaanis. Selle 12 aasta jooksul olen saanud palju teada nii arhitekti ameti kui ka inimloomuse, poliitika, elu kohta. Konkurssi võites olin just kooli lõpetanud ning muuseumiprojekt on mulle olnud nagu teine kõrgkool, kust olen just nüüd saamas lõpudiplomit. Tahan siinkohal tänada kõiki, kes nende aastate jooksul on KUMU valmimisele kaasa aidanud. Soovin kõigile edu ja muuseumile töökast tulevikku uues majas Kadriorus.

Küsis MAARJA VÖRK
KOMMUNIKATSIOONIJUHT

KUMU kunstmuuseum avab külastajatele ukseid veebruaris 2006

KUMU aastad:

- 1993–1994 toimus rahvusvaheline arhitektuurikonkurss, osales 233 arhitekti kümnest riigist
- 1996 Riigikogus võeti vastu otsus alustada Eesti Kunstmuuseumi uue hoone ehitust
- 1999 Riigikogus võeti vastu otsus alustada hoone ehituse finantseerimist
- 2002 alustati EKM-i uue hoone ehitust
- 2004 toimus avalik nimekonkurss ning EKM-i uus hoone sai nime KUMU

KUMU numbrites:

- Krundi pindala 36 206 m²
- Korrused 2 + 5
- Hoone kubatuur 123 200 m³
- Hoone kogupindala 20 970 m²
- Parkimiskohtade arv 107 + 6 bussi
- Autotunnel 120 m
- Jalakäijate tunnel 83 m
- Näituseruumid 5000 m²
- Koguhoidlad 1700 m²
- Külastajate teenindamise ruumid 2500 m²
- Hariduskeskuse ruumid 260 m²

Homme, 30. septembril 2005. aastal annab ehitaja kunstmuuseumi uue hoone tellijale üle. Küllap jätkub ehitajal pärast seda kuupäevagi veel majas tegemisi ja sättimisi, kuid tõsiasi on see, et KUMU maja on valmis. Muuseumi tegevus peab käivituma jaanuari lõpus 2006, kui just vääramatud jõud teisiti ei otsusta.

Kaua Eestil siis läks aega kultuurrahvastele jälle sammu võrra lähemale jõudmiseks? Pool aastat asukohavalikule, pool aastat rahvusvahelisele arhitektuurivõistlusele, kolm aastat projekteerimisele, kaks aastat ehitamisele, kaheksa aastat kunstmuuseumi vajalikkuse selgitamisele ja võitlusele vastuseisjatega. Seega kokku neliteist aastat närvesöövat tööd, millele eelnes sada aastat unistamist Eesti Kunstmuuseumi oma kodust.

Ometi on ta nüüd olemas. Suurejooneline, põnev, turvaline ning juba praegu tekitab rahvusvahelist huvi ja elevust. Oluline mitte ainult eesti kultuurile, vaid tervele ühiskonnale. Usutavasti tõstab see kogu rahva enesetunnet ja väarikust, sest isegi rikkastest riikidest ja rahvastest on vaid vähestel nii lühikese ajaga ja nii keerulisel ajalooajalõpudil õnnestunud teostada oma kultuurile kaht nõnda suurejoonelist projekti. 14 aasta jooksul ei ehitatud me ju mitte ainult KUMU hoonet, vaid renoveerisime täielikult ka ajaloolise Kadrioru lossiansambli ja rajasime sinna Kadrioru lossist ja Mikkeli muuseumist koosneva Kadrioru Kunstmuuseumi. Sydney kuulsal ooperiteatri valmimiseks kulus üle 20 aasta, Ateneumi renoveerimiseks ja Kiasma ehituseks 18 aastat. Tundub, et just kultuuriehitised on need, mis kõigjal raskete võitlustega sünnivad.

Palju on küll räägitud rahast, aga ei ole märgatud seda, mis väärtus on positiivsel maailmavaatel, oma kultuuri ning kultuuripärandit hindaval ja vaimselt tervel ning rikkal ühiskonnal. Usun, et KUMU saab sellele tõestuseks.

Marika Valk
Eesti Kunstmuuseumi peadirektor

hiit

Portselanist maailmarevolutsioon

Taldrik töökaardiga. 1921. V. Timorjevi kavand. Glasuuripealne maal

FOTO MAURI GROSS

1917

aasta revolutsioon

• tõi kaasa

muutuse Venemaa portselanitoodangus. Varem keiserliku õukonna ja vene aristokraatia tellimusi täitnud Keiserlikust portselanimanufaktuurst sai Vene Riiklik portselanitehas ning selle kunstiliseks juhiks sai Sergei Tšehhonin.

Nõukogude vene propagandaportselani maalimisel kasutati standardset motiivistikku: tavaliselt kujutati taldrikute glasuuripealse maalings riiklikku sümbolikat, sirpi ja vasarat, mida täiendasid lillebuketid, viljapeade vihud või hammasrattad ning punased loosungid. 1921. aastal V. Timorjevi kavandi järgi valminud ja Mikkel muuseumi kollektsiooni kuuluv taldrik nõukogude emblemaatika, punase loosungiga "Kes töötab, see ka sööb" ja töökaardiga kajastab hästi revolutsiooni teenistusse asunud tehase toodangut. Taldrikul kujutatud loosungi negatiivne variant "Kes ei tööta, see ei söö" ku-

junes Nõukogude Venemaal paljukorrad mantraks. Lauset kasutati 1918. aasta konstitutsioonis, seda kordas 1936. aasta Stalini konstitutsioon ning isegi 1961. aasta „Kommunismiehitaja moraalikoodeks”.

Töötava rahva toidulauale jõudsid nõukogude ideoloogia teenistuses seisnud portselanesemeist vaid vähesed eksemplarid. Põhiline osa vabriku toodangust müüdi 1920. aastate alguses välisnäitustel Euroopa suurlinnades, kingiti väliskülalistele või saatkondadele. Euroopasse paisatud nõukogulike loosungite ja emblemaatikaga portselan täitis pigem maailmarevolutsioonile õhutava propaganda rolli kui siseriikliku tähtsusega kasvatuslikku ülesannet.

IVAR-KRISTJAN HEIN
MIKKELI MUUSEUMI KURAATOR

Kirjastusuudiseid

Meistriteoste lummus. Koopia Eestis 19. sajandil

Kadrioru Kunstimuuseumis toimuva näituse põhjalik kataloog sisaldab Mai Levin, Tiina Abeli, Tiina-Mall Kreemi, Anne Lõugase ja Kadi Polli uurimuslikke artikleid kopeerimise ja kopeerimise tähtsusest 19. sajandi maalikunsti, skulptuuris ja graafikas. Meistriteoste lummusest sündinud teoseid käsitletakse nii tolleaegse kunstihariduse, maitsekasvatuse kui ka kollektsioonide loomise vaatenurgast. Nagu tänapäeva

(kunsti) ajalookirjutust iseloomustab sallivus ning püüed mõista üht või teist nähtust selle omaaegses kontekstis, nii väärivad ka suurteoste arvukad kopeerimised ning huvitavad tõlgendused kindlat kohta Euroopa kunstiajaloo.

Koostajad Anu Allikvee, Tiina-Mall Kreem ja Anne Lõugas
Kujundaja Peeter Laurits
Eesti keeles, resümee inglise keeles
188 lk, illustreeritud

Eesti Kunstimuuseumi KUNSTIHARIDUSPROGRAMMID 2005/2006 õppeaasta

Voldik tutvustab haridusprogramme lastele ja noortele, samuti integratsiooniprogramme vene õppekeele koolidele ning ekskursioone, loenguid ja üritusi kõigis Eesti Kunstimuuseumi filiaalides. Mis peitub Niguliste salaaiais ja kus toimub lõvijaht? Kuidas elasid Kadrioru lossi kunagised asukad? Millest räägib portselan? Kas kopeerimine on kunst? Kuidas taltsutada tuju-kaid kujundeid? Mida kõneleb kunst ajaloost?

Eesti keeles
32 lk, illustreeritud
Saadaval Eesti Kunstimuuseumi filiaalides

ILMUMAS

Muutuvad ruumid. Interjäär eesti kunstis

Eesti Kunstimuuseumi ja trükikoja Uniprint kalender 2006

Jätkub Eesti Kunstimuuseumi kogusid tutvustava kunstikalendri väljajandmise traditsioon. 2006. aasta kalendris reprodutseeritud maalid jäädvastavad, tõlgendavad ja loovad põnevaid keskkondi. Igal pildil on omamoodi kõnelev ruum, mis keeldub tavapärasest vaikesest taustarollist ning muutub teose peategelaseks.

Ludmilla Siim. Kollane tuba. 1970

tuli punktis

Mõnikord seadused magavad, kuid nad ei sure kunagi

Tänapäeval armastavad juristid oma sisutihedatesse kirjutistesse tippida ladinakeelseid väljendeid, rõhutamaks sel viisil õiguslike põhimõtete iidsust ning seost Rooma eraõigusega. Autoriõigus oli Rooma aegadel paraku tundmatu. Antiikajal lahendati kõiki küsimusi füüsilise eseme kuuluvuse põhjal: kes oli eseme omanik, see sai seda ka vallata, kasutada ja käsutada. Autoritasusid antiikajal ei makstud.

Autoriõiguse teke ja areng on toimunud kooskõlas nüüdisaegse industriaalühiskonna arenguga. Tehnika tegi võimalikuks loomingu kopeerimise ja levitamise. Autori poolt loodu ei olnud enam seotud ühe konkreetse füüsilise objektiga, vaid seda võis teha kättesaadavaks laiemale auditooriumile.

Autoriõiguse fundamentaalne erinevus tavalisest omandiõigusest seisneb selles, et autoriõiguste kuuluvus ei pruugi olla seotud autoriõiguste objekti ehk füüsilise eseme kuuluvusega. Isikule võib omandiõiguse alusel kuuluda kujutava kunsti teos selle materiaalsel kujul, kuid ilma autoriõigusliku kokkuleppeta puudub omanikul õigus teost avalikkusele näidata või teha sellest koopiaid. Eesti Autoriõiguse seaduses on see põhimõte fikseeritud § 16 lg 1, mille järgi autoriõiguste teosele kuulub autorile või tema pärijale sõltumata sellest, kellel on omandiõigus sellele materiaalsele objektile, milles teos on väljendatud.

Carmina nōn dant pānem – luuletamine leiba ei anna.

Kui Eesti Kunstimuuseum ostab kunstnikult maalikunstiteose, ei piisa muuseumi ülesannete täitmiseks lihtsalt teose füüsilisest omandamisest. Teose edaspidiseks eksponeerimiseks, reprodutseerimiseks ja koopiade tegemiseks tuleb autoriga sõlmida autoriõiguslik kokkulepe.

Meie Autoriõiguse seadus ei anna autorile üht abstraktset autoriõigust, vaid hulga mitmesuguseid õigusi. Autoriõi-

guste sisu moodustavad autori isiklikud õigused ja varalised õigused, kusjuures ainult viimased on lepingute alusel loovutatavad või üleantavad. Autori varalised õigused on loetletud Autoriõiguse seaduse § 13 lg 1. Loomulikult ei ole muuseumile vajalik kõigi varaliste õiguste omandamine teose suhtes, vaid autorilt hangitakse muuseumi otseseks tegevuseks vajalikud load.

Pärast muuseumiga lepingu sõlmimist ja teose füüsilise objekti üleandmist jääb autorile seaduse järgi endiselt õigus nõuda oma teosele juurdepääsu sellest koopia valmistamiseks. Teisalt on muuseumil õigus teha autori nõusolekuta ja autoritasu maksmata muuseumi kogus olevast teosest mitteäriks eesmärgil üks koopia, kui teos on kadunud või hävimisohus. Loomulikult tuleb kujutava kunsti teoste puhul silmas pidada, et koopia reeglina ei asendata originaali ning sel on pigem dokumenteeriv kui kunstiline väärtus.

Kui ülaltoodud põhimõtteid silmas pidada, ei olegi Autoriõiguse seaduse järgimises midagi keerulist. Kõiki autori ja muuseumi vahelisi suhteid saab reguleerida kokkuleppe või seaduse alusel.

Praktikas ei pruugi autoriõiguslike kokkulepete sõlmimine olla alati lihtne. Enamik Eesti Kunstimuuseumi kogudesse kuuluvatest teostest ei ole muuseumi poolt sugugi omandatud pärast Autoriõiguse seaduse jõustumist ehk pärast 12. detsembrit 1992. a. Küll aga jõustus 15. veebruaril 1999. a. Autoriõiguse seaduse muudatus, mille alusel anti seaduse säte tagasiulatav jõud. Nimelt sätestab Autoriõiguse seaduse § 88 lg 1, et Autoriõiguse seadus laieneb ka nendele teostele, mis on loodud enne 12. detsembrit 1992. a. Seadus ei laiene vaid sellistele kasutamise juhtudele, mis leidsid aset enne 12. detsembrit 1992. a.

Eeltoodust tuleneb, et kui muuseum on enne 12. detsembrit 1992. a. omandanud kujutava kunsti teose ilma tänapäeva seaduse nõuetele vastava autoriõigusliku kokkuleppeta, võib muuseum nimetatud teost küll omada, kuid tal ei ole õigust seda eksponeerida või teha sellest

mis tahes koopiaid või reproduktsioone. See reegel kehtib loomulikult nende teoste suhtes, mis on käesoleval ajal veel Autoriõiguse seaduse alusel kaitstud ehk mille autorite surmast ei ole veel möödunud 70 aastat.

Kuidas toimida nende teoste autorite või autorite pärijatega? Tuleks sõlmida lepingud ja tasuda autoritasu; muuseumi eelarve selleks paraku rahalisi vahendeid ette ei näe. Eesti Autoriõiguse seadus ei sätesta siinkohal erandeid ega täpsemaid rakendussätteid. Kindlasti ei ole kunstimuuseum seadust rikkunud teadlikult ega tahtlikult, kuna kõik teosed on omandatud varasemal ajal kehtivaid seaduslikke nõudeid järgides.

Eesti Põhiseaduse § 10 sätestab õiguskindluse printsiibi. Kõige üldisemalt peab see printsiip looma kindluse kehtiva õiguskorra suhtes. Õiguskindlus tähendab nii selgust kehtivate õigusnormide sisu osas (õiguselguse põhimõte) kui ka kindlust kehtivate normide püsijäämise suhtes (õiguspärase ootuse printsiip). Igaühel on õigus tegutseda mõistlikus ootuses, et rakendatav seadus jääb kehtima. Igaüks peab saama talle seadusega antud õigusi ja vabadusi kasutada vähemalt seaduses sätestatud tähtaja jooksul.

Raske on siinkohal öelda, kas Autoriõiguse seaduse § 88 lg 1 on vastu võetud kiirustades või kas seadusandja on igal juhul otsustanud eelistada varasematele seaduslikele kasutajatele loojaid. Selge on see, et autoritele tasu maksimine ja seeläbi loomingulisuse toetamine peaks olema riigi üheks ülesandeks. Millisel viisil seda eesmärki ellu viia ja kuidas tagada tasakaal teoste autorite ning kasutajate õiguste vahel, on asjaosalistele praegu veel teadmata.

Või nagu öeldi antiikajal: *dormiunt aliquandō legēs, numquam moriuntur* – mõnikord seadused magavad, kuid nad ei sure kunagi.

ANU URITAM
VANDEADVOKAAT
STRAUS & PARTNERID

Alfred Hirv. Kaardimängijad (Teenistus. Palk).
1910–1918

Sovietpopi pärl

“Hermeliin” on üks vähestest Andres Toltsi keskkooliaegsetest kollaažidest, mis esindavad eesti kunstis soviets- ehk liitpopiks ristitud nähtust. Sovietpopi avaliku elu lühikeseks kõrghetkeks jäid paraku vaid paar rühmituse SOUP’69 näitust kohvikus Pegasus, kuid see on siiski oluliseks täienduseks siinsele üsna hõredale popkunstipeatükile.

Kui Läänes panustasid popkunstnikud mängule tarbimiskultuuri sümbolite, argiesemetega, siis siin, tarbesemete defitsiitriigis kujunes popist vahend massikultuuri rolli üle võtnud nõukogude propaganda märkide ja sõnumite nihestamiseks. Nii on totakalt naeratav hermeliin Toltsi kollaažil tõlgendatav iroonilise viitena infantilset optimismi nõudvale nõukogude ideoloogiale. Töö iroonia on siiski pigem aimatav, Toltsi kunstnikuhoiak oli siis ja on ka täna rõhututult

neutraalne. Soovitatavaks lugemisviisiks ei anna vihjet ka teose pealkiri “Hermeliin”, mis nimetab lihtsalt üht, infomüra rohkuse tõttu esmapilgul märkamatut objekti pildil. Töö visuaalseks keskmeks on hoopis ajakirjaväljalõige tervisest pakatavast nõukogude naisest, kelle põlle dekoratiivne odav siitskangas jääb Toltsi tema edasises loomingus painama, kujunedes aastate jooksul tema kaubamärgiks. Samuti hakkab tööst töösse korduma siin rakendatud “pilt pildis” võte. Kvaliteet, mida Toltsi hilisemas, jäsele harmooniale andunud loomingus enam ei näe, on aga vormistuslik bravuurikus, millega see reprodutseeritud tegelikkuse killukestest koosnev sürrealne kollaaž on kokku seatud.

KÄDI TALVOJA
KUMU KURAATOR

Andres Tolts. Hermeliin. 1968. Kollaaž

FOTO STANISLAV STEPÄŠKO

Olustikumaali sõnastik

Viiimastel aastatel on kunstiklassika omandamine muuseumide vähenenud konkurentsivõime tõttu kunstiturul muutunud üha keerulisemaks. Seetõttu võib Eestis sündinud Düsseldorfis Kunstiakadeemia kasvandiku ja professori Gregor von Bochmanni (1850–1930) sarmikat olustikupilti “Lahtirakendatud hobune” pidada muuseumi nabi Bochmanni kollektsiooni väga väärtuslikuks täienduseks. Kuigi kunstnik elas ja töötas Düsseldorfis ja tal on sealse maalikoolkonna esindajana märkimisväärne koht saksa kunsti ajaloos, kuulub ta siinse ainetiku maalijana kindlalt ka Eesti kultuurilukku. Bochmanni tegelikusetõlgenduse asjalikkus ja elulähedus, vahel ka kaldumine jämedakoolisse naljatamise, iseloomustas paljusid koolkonna olustikumaalijaid: meenutagem näiteks “eesti Rembrandti” Oskar Hoffmanni. “Lahtirakendatud hobune” mõjub omamoodi olustiku-

Gregor von Bochmann.
Lahtirakendatud hobune.
1910. aastad

žanri sõnastikuna, kuhu on koondatud realistliku maaelukirjelduse olulisimad elemendid: loomad, põllusil, heinakoorem, talunaine küna juures. Kogu stseeni vürtsitab vankrile nõjatav rõõmsameelne, otse keigarlikult muretu talumees. Bochmanni akvarellis köi-

FOTO STANISLAV STEPÄŠKO

davad nii mäng mastaapidega kui ka bravuurne maalimislaad, eriti aga pildis hargnevad kujutusvõimet käivitavad lood. Vabaõhumaali ja impressioonismi survel jõudsid akadeemilisse realismi 19.–20. sajandi vahetusel heledamad toonid ja valgusemäng, mille-

ga Bochmann on elegantselt täiendanud oma varasemat raskepärast maalimislaadi.

TIINA ABEL
KUMU KURAATOR

kalender

Kunstimuuseum kolib

OKTOOBER –
DETSEMBER 2005

RÜÜTELKONNA HOONE

NÄITUS

Kohatunne. Eesti kunsti klassika 18. sajandist 1940. aastani

Näitusel võib taas näha Johann Köleri, August Weizenbergi, Kristjan Raua, Nikolai Triigi, Konrad Mäe, Adamson-Ericu jpt teoseid, tavapärasest rohkem on väljas skulptuuri. Väljapanek toetub tõdemusele, et universaalsed kunstideed omandavad ääremaade kunstis sagedasti kohaliku värvingu, peegeldades konkreetse koha ajaloost, kultuurist ja loodusest tingitud iseärasusi.

VIIMASEID PÄEVI!

Avatud 2. oktoobrini 11.00–20.00, 30. septembril 11.00–17.00

Näituse külastamine ja üritustel osalemine TASUTA!

Kohtumiseni KUMU's alates veebruarist 2006!

ÜRITUS

Kunstimuuseum KOLIB

TÄHTEDE NÄDAL

Koos sügise tähistavaga astuvad teie ette säravad inimesed.

Inge Teder – teenekas kunstiteadlane ja Eesti Kunstimuuseumi direktor aastatel 1966–1991
1. oktoobril kell 18.00

Rain Lõhmus – Eesti Kunsti Toetusfondi nõukogu liige
2. oktoobril kell 18.00

Kiriku plats 1, 10130 Tallinn

tel 644 9340

e-post: muuseum@ekm.ee

FOTO: EKM

ADAMSON-ERICU MUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Adamson-Eric (1902–1968) on üks mitmekülgsemaid loovisiksusi 20. sajandi Eesti kunstis. Eelkõige virtuoosliku maalijana tuntud kunstnik töötas ka peaaegu kõigil tarkunstialadel. Muuseumi püsiekspositsioonis on väljapanek Adamson-Ericu loomingust (maal, keraamika, portselanimaal, nahkehistöö, metallvormid, ehted, dekoratiivplaadid, tekstiilid ja mööbel).

FOTO STANISLAV STEPŠKO

Adamson-Eric. Viul ja vest. 1933

Eesti Kunstimuuseumi esimeste varade kolimine Kadrioru lossi 1921. aastal

EKSKURSION

Adamson-Eric – ühe looja mitmekülgsus

Ekskursioon keskendub Adamson-Ericu keerukale ja põnevale elusaatusele ning huvitavale loomingule.

Märka värvi võlu

Ekskursioonil süvenetakse eri perioodidesse Adamson-Ericu loomingust, kunstnikule iseloomulikesse koloriidiotsingutesse ja -nüansidesse ning maalide kõrval ka põnevasse värvikasutusse paljudes portselanimaali-, tekstiili- ja nahakunstiteostes.

HARIDUSPROGRAMMID

Rääkivad portreed ja täpilsed lilled (eesti ja vene keeles)

Töövihikuga muuseumitund. Uuritakse Adamson-Ericu natüürmorte, portreid ja maastikke ning maalitakse täpilselt impressionistlik lillemaal.

Kohvikumaalid ja tujukad kujundid (eesti ja vene keeles)

Töövihikuga muuseumitund. Analüüsitakse Adamson-Ericu kohvikumaale ja valmistatakse kollaažitehnika abstraktne kompositsioon.

ÜRITUS

Adamson-Ericu Muuseumi aastapäev

2. detsembril muuseum avatud TASUTA!
Ekskursioonid 2. detsembril kell 15.00 ja 16.00

NÄITUS

Ajaleht Eesti kunstis

2005. aastal täitub 100 aastat Eesti Päevalehe ilmumise algusest ning tähistamiseks seda olulist sündmust Eesti meedia kujunemisloos on Eesti Päevaleht koostöös Vaala galeriaga kavandanud kunstinäituste sarja "Ajaleht eesti kunstis",

mida eksponeeritakse kuues Eesti linnas. Väljapanek koosneb taieestest, millel on kaudne või otsene seos ajakirjanduse või ajalehega. Kaasatud on nii traditsioonilise kui ka moodsa tehnoloogia abil loodud teosed. Näitusel on teoseid mitmest riiklikust kollektsioonist (Eesti Kunstimuuseum, Pärnu Muuseum, Eesti Kunstiakadeemia metodoloogiline fond, Tartu Kunstimuuseum) ja ka erakogudest.
8.10–13.11

HARIDUSPROGRAMMID

Ajalehemaagia

Algkoolile

Näituselt otsitakse ajalehtedest välja lõigatud suuri pealkirju, tähti ja pilte tuntud inimestest. Valmistatakse kollaažitehnika kompositsioon. Mõeldakse sellele, miks on üldse vaja päevalehti.
12.10–11.11

Ajaleht infoks ja ajaleht kunstiks

Põhikoolile ja gümnaasiumile
Uuritakse teoseid, millel on kas kaudne või otsene seos ajakirjanduse või ajalehega. Arutletakse, kuidas ajaleht meediavahendina mõjutab meid tänapäeval ja kui oluline oli see 100 aastat tagasi. Kõigil on võimalik luua ajalehtedest kunstiline kompositsioon.
12.10–11.11

ÜRITUS

Perepäev Eesti Päevalehe ajakirjanikega

Eesti Päevalehe 100. sünnipäevale pühendatud perepäev. Kohtutakse Eesti Päevalehe ajakirjanikega ja tehakse ühiselt kunsti.
13.11 kell 13.00

NÄITUS

Eestimaa värvid. Richard Uutmaa (1905–1977)

Richard Uutmaa omandas kunstihariduse Tartus Kõrgemas Kunstikoolis Pallas. Tema tundlike värvikooskõladele üles ehitatud looming on läbi aastakümnete olnud seotud eelkõige Eestimaa maastikega, milles on väga olulised nii mereteema kui ka rannaolustiku kajastamine. Adamson-Ericu põlvkonnakaaslane Richard Uutmaa retrospektiivnäitusel esitletakse valikut tema maaliloomingust 1930ndatest kuni 1970. aastani Eesti Kunsti muuseumi, Tartu Kunsti muuseumi kollektioonidest ning erakogudest. Näituse raames toimub mälestusõhtu. 18.11.2005–26.02.2006

HARIDUSPROGRAMM

Ranna, mere ja taeva maailmine

Kuidas maalida merd ja taevast nii, et esiplaanile jääv vaade oleks selgem ning taust kajastaks rannameeleolu? Räägitakse maastikust, pannaamist ja horisondist ning maalitakse oma mälestuste rannamaastik. 23.11.2005–23.02.2006

ÜRITUS

Jõulueelne töötuba

Muuseumipedagoogi juhendamisel valmistatakse jõulumeeleolulisi taieseid. 17. detsembril kell 13.00

Lühike jalg 3, 10130 Tallinn

Tel 644 5838

e-post: adamson-eric@ekm.ee

Avatud K–P 11–18

Iga kuu viimane R ja sellele järgnev L tasuta

KADRIORU KUNSTIMUUSEUM

KADRIORU LOSS

PÜSIVÄLJAPANEK

16.–20. sajandi maalikunst (Madalmaade, Saksa, Itaalia, Vene meistrid). 18.–20. sajandi Lääne-Euroopa ja Vene tarbekunst ning skulptuur.

NÄITUS

Meistriteoste lummus. Koopia Eestis 19. sajandil

Kuulsate kunstnike meistriteoste koopiad olid 19. sajandil tähtsal kohal nii kunstihariduses kui ka kollektsioonides. Koopiad peegeldavad ajastu kunstimaitsset ja moesuundi, andes ilmeka pildi valitsenud ideaalidest ja ihalustest. 16.09.2005–16.04.2006

HARIDUSPROGRAMMID

Laupäevaakadeemiad, vt. Ära lase mööda

LASTEHOOMIKUD

Kuu esimesel laupäeval kell 11.00 eesti keeles

Kadrioru lossi lood

7. oktoobril

Portselan – valge kuld (Mikkeli muuseumis)

5. novembril

Jõulutäht

3. detsembril

Kuu teisel laupäeval kell 11.00 vene keeles

Kadrioru lossi lood

14. oktoobril

Portselan – valge kuld (Mikkeli muuseumis)

12. novembril

Jõulutäht

10. detsembril

Osalemistasu 35.–, vajalik eelregistreerimine tel 606 6400

Lossikool, vt. Ära lase mööda

KONTSERT

Tallinna Filharmoonia

Trio Romanss

7.10 kell 19.00

Eesti Kontsert

Suur muusikaakadeemia. Viini klassikud

– Mozart ja Silvestrov

15.10 kell 17.00

Corelli Music

16.10 kell 19.00

Eesti Interpreetide Liit

Akadeemiline kammermuusika

23.10 kell 18.00

Tallinna Muusikakeskkool

29.10 kell 18.00

Eesti Interpreetide Liit

Akadeemiline kammermuusika

30.10 kell 18.00

Eesti Kontsert

Hortus Musicus. Vivaldi ja Telemanni

aariad ja kontserdid

6.11 kell 17.00

Corelli Music

13.11 kell 19.00

Eesti Interpreetide Liit

Akadeemiline kammermuusika.

20.11 kell 18.00

Tallinna Muusikakeskkool

26.11 kell 18.00

Eesti Interpreetide Liit

Akadeemiline kammermuusika

27.11 kell 18.00

Eesti Interpreetide Liit

Akadeemiline kammermuusika

4.12 kell 18.00

Tallinna Filharmoonia

Bachist sambani

9.12 kell 19.00

Eesti Interpreetide Liit

Akadeemiline kammermuusika

11.12 kell 18.00

Eesti Kontsert

Hortus Musicus. Armastuse sünd

18.12 kell 17.00

Tallinna Filharmoonia

Antonio Vivaldi "Aastaajad"

20.12 kell 19.00

Eesti Kontsert

Hortus Musicus. "Euroopa juubeldab ja pidutseb"

25.12 kell 17.00

Corelli Music

29.12 kell 19.00

Corelli Music

30.12 kell 19.00

Weizenbergi 37, 10127 Tallinn

tel 606 6400

e-post: muuseum@kadriorg.ekm.ee

Avatud

1.10–30.04 K–P 10–17

1.05–30.09 T–P 10–17

Iga kuu viimane R tasuta

MIKKELI MUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Johannes Mikkeli kollektsioon. 16.–20. sajandi Lääne-Euroopa, Vene ja Hiina kunst.

NÄITUS

Meistriteoste lummus. Koopia Eestis 19. sajandil

Kuulsate kunstnike meistriteoste koopiad olid 19. sajandil tähtsal kohal nii kunstihariduses kui ka kollektsioonides. Koopiad peegeldavad ajastu kunstimaitsset ja moesuundi, andes ilmeka pildi valitsenud ideaalidest ja ihalustest. 16.09.2005–16.04.2006

HARIDUSPROGRAMM

Millest räägib portselan?

Põhikoolile

Töövihikuga programmi praktilise ülesandena joonistatakse papptaldrikule Hiina portselani motiive.

Weizenbergi 28, 10127 Tallinn

Tel 606 6400

e-post: muuseum@kadriorg.ekm.ee

Muutunud lahtiolekuajad!

Avatud: K–P 10–17

Iga kuu viimane R tasuta

NIGULISTE MUUSEUM

FOTO NIGULISTE MUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Kirikukunst 13.–18. sajandist: H. Rode töökojas valmistatud pealtar (1478–1481), unikaalne B. Notke "Surmatantsu" maali fragment (15. saj lõpp) jpm. Höbedakambri gildide, tsunftide, Mustpeade vennaskonna ja kiriku hõbevara.

HARIDUSPROGRAMMID JA TEMAATILISED EKSKURSIONID

Ettetellimisel tel 631 4330

TÄHTPÄEVALISED EKSKURSIONID

Pühakutepäeval, 1. novembril

Nigulapäeval, 6. detsembril

LOENG

Loengusari

"Kunstiteosed šedöövrite varjus"

Niguliste muuseumi piltepitaafid. Luterliku usutunnistuse manifest.

23. oktoobril kell 14.00

Matusetraditsioonid kirikus. Hauaplaadid

Niguliste muuseumis.

20. novembril kell 14.00

Kristuse esitamine templis. Lichtensteini lossi

Maarja altarist.

18. detsembril kell 14.00

KONTSERT

Orelipooltund iga L ja P kell 16.00

Eesti Kontsert

Eesti Filharmoonia Kammerkoor

20.10 kell 19.00

Eesti Kontsert

Väike rinG

Antoniuse kabelis

28.10 kell 18.00

Eesti Kontsert

Tiia Tenno-Ratas (orel), Toomas Vavilov (klarnet)

Antoniuse kabelis

04.11 kell 18.00

Eesti Kontsert

Cantores Vagantes

Antoniuse kabelis

18.11 kell 18.00

Jazzkaare Sõprade Ühing

Jõulujazz – Lumevalgus. Andre Maaker,

Hedvig Hanson ja ansambel

1.12 kell 19.00

Eesti Kontsert

Tuomas Katajala (tenor), Ulla Krigul (orel)

Antoniuse kabelis

2.12 kell 18.00

Tallinna Filharmoonia

Bravissimo! Mats Lidström (tšello, Roots!),

Silver Ainomäe (tšello), Leho Karin (tšello),

Tallinna Kammerorkester

8.12 kell 19.00

Eesti Kontsert

SAXEST

Antoniuse kabelis

9.12 kell 18.00

Eesti Kontsert

Ave Maria

10.12 kell 19.00

Jazzkaare Sõprade Ühing
Jõulujazz – Mu süda ärka... Helin-Mari
Arder & Siim Aimla ansambel
11.12 kell 18.00

Eesti Kontsert
Risto Joost (kontratenor), Olev Ainomäe
(oboe), Andres Uibo (orel)
Antoniuse kabelis
23.12 kell 18.00

Eesti Kontsert
Tallinna Poistekoor
26.12 kell 16.00

Eesti Kontsert
ETV Tütarlastekoor
28.12 kell 19.00

Eesti Kontsert
Kädy Plaas (sopran), Riivo Kallasmaa
(oboe), Ene Salumäe (orel)
Antoniuse kabelis
30.12 kell 18.00

Detsembris igal kolmapäeval, neljapäeval ja reedel kell 13.00 **"15 minutit jõulumuusikat oreil"**

Niguliste 3, 10146 Tallinn
tel 631 4330
e-post: niguliste@ekm.ee
Avatud: K–P 10–17

KRISTJAN RAUA MAJAMUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Lisaks mitmekesisemaks muutunud ekspositsioonile Kristjan Raua loomingust on väljas ka kunstniku eluteed kajastavad fotod ja dokumendid. Elutuba ja ateljee on taastatud omaaegsel kujul.

HARIDUSPROGRAMM

Taevad ja väravad (eesti ja vene keeles)
Kasutusel töövihik. Võrreldakse öise ja päevase taeva erinevusi Kristjan Raua pildidel ning joonistatakse neid ka ise. Räägitakse muinasilmast ning joonistatakse siin- ja sealpoolsust lahutav-ühendav muinasvärav.

Lapsepõlve mõjud K. Raua loomingule
Räägitakse Kristjan ja Paul Raua lapsepõlvest, nende emast, Kalevipoja prototüübist Tehvanist, Sarve-Kristjanist ning kaugele kutsuvast maantee-kujundist. Pärast võib igäüks valida, millisest motiivist ta oma pildi tegemisel lähtub.

NÄITUS

Teekaaslased. Mart Lepa ja Rene Kuulmani erakogud

Näitus tutvustab Mart Lepa ja Rene Kuulmani erakogudesse kuuluvaid Kristjan Raua joonistusi ja akvarelle ning tema kaasaegsete (Ants Laikmaa, Konrad Mägi, Nikolai Triik, Paul Burman, Johannes Greenberg, Eduard Ole, Karl Pärsimägi jt) teoseid. Nii kujuneb pilt selle ajajärgu kunstisuundadest ja Kristjan Raua kohast nende keskel.
30.09 – jaanuar 2006

ÄRA LASE MÖÖDA:

Näitusega "MEISTRITEOSTE LUMMUS. Koopia Eestis 19. sajandil" kaasnevad üritused Kadrioru Kunstimuuseumis

LAUPÄEVAKADEEMIA

Tiina Abel. Kordamise mõttest: miks ja kuidas kujundid maalikunstis rändavad?
22. oktoobril kell 15.00

Peeter Laurits ja Laurentsius. Meistriteoste varjus
5. novembril kell 15.00

Anne Lõugas. Unustatud kunstiharu: graafilised joonistuseeskujud
26. novembril kell 15.00

Prof. Tiit Pääsuke. Alasti akadeemia: joonistamine
10. detsembril kell 15.00

Osalemine muuseumi piletiga

PEETER LAURITSA JA LAURENTSIUSE NÄITUS "MEISTRITEOSTE VARJUS"

6. november 2005 – 15. jaanuar 2006

KADRIOPRU KUNSTIMUUSEUMI LOSSIKOOLI TUNNID

Ettetellimisel tel 606 6400

LASTELE

Tuntud ja tundmatud
Oktoober – november

Detailijaht
Detsember – jaanuar

NOORTELE

Kuulsamatest kuulsamad
Oktoober – 16. aprill

**NÄITUS KADRIORU LOSSIS (Weizenbergi 37) ja
MIKKELI MUUSEUMIS (Weizenbergi 28) avatud kuni
16.04.2006**

PILT PEETER LAURITS

HARIDUSPROGRAMM Kunstistiilid

Tutvustatakse eri kunstistiile erakogudes leiduva materjali põhjal. Pakutakse võimalust joonistada ühes vabalt valitud kunstistiilis. NB! Iga näitusega kaasnevad tutvustused vastavalt soovile kas loengu või vestluse ja praktika vormis.

K. Raua 8, 11614 Tallinn
tel 670 0023
e-post: kristjan.raud@ekm.ee
Avatud: N–L 10–17
Üksikkülastajale sissepääs tasuta

NB! Kunstiaasta puhul on kuni 18aastastele lastele ja noortele sissepääs kõigisse Eesti Kunstimuuseumi filiaalidesse TASUTA.

www.ekm.ee

FOTOD ÜLO JOSING / ETV

Režissöör Märt Sildvee, saate autor Kadi Polli ja operaator Mati Erik

AKU laeb!

Nagu kunstihuviline televaataja on ilmselt juba märganud, toodab Eesti Kunstimuuseum koostöös ETVga uut telesarja. Tegemist ei ole küll "realityga" muuseumiseinte vahel ellujäämisest või kunstnike seiklusrikkast elust, kuid ka AKU-l on tõsieluga tugev side.

AKU

Kunstisaade ETV-s
Valmib EKM-i ja ETV koostöös, Eesti Kultuurkapitali ja lahkete eraiskute abiga
Eetris septembrist detsembrini reedeti kell 22.30, kordus laupäeviti orienteeruvalt kell 12.20, ühe saate pikkus 25 minutit
Autorid: Anu Allas, Eha Komissarov, Tiina-Mall Kreem, Piret Kruusandi, Jelena Levtsenkova, Anu Lüsi, Kadi Polli, Maria-Kristiina Soomre, Kadi Talvoja
Režissöörid: Märt Sildvee, Marko Raat, Kertu Köösel
Saatejuht: Ahto Külvet
Toimetajad/produtsendid: Mariina Mälk, Maria-Kristiina Soomre
www.etv.ee/aku

AKU on kunstiteemasid lahkav 16osaline telesari, mille teemade ja autorite ring on tavatult lai: iga saade peatub ühel küllaltki avaral teemal, mis kunsti või kunstimaailmaga otseselt või kaudsemalt seotud (räägitud on kunstnikumüüdist, Eestist rahvusvahelisel kunstiareenil, kunstist ja kirest ehk erakogujatest, kunstiajaloo kirjutamisest; edaspidi tuleb vaatluse alla veel kultuu-

riduskeskuse pedagoogid. Igal saatel on oma autor või autorite ring, kes koostöös režissööride ja saatejuhiga saate ette valmistab ning kokku paneb.

AKU ärgitab vastuseid otsima

AKU eesmärk on kajastada kunstielu suursündmusi, selgitada kunstimaailma kõrvalseisjatele ja pakkuda mõtlemisainet kunstinimestele endilegi. KUMU avamise eel on Eesti Kunstimuuseum oluliselt avardanud oma suhtlemist, eesmärgiks just Eesti publiku lähendamine Eesti kunstile ja kunstimaailmale. See ongi muuseumi põhitöö, millest ei peaks valetsi aru saama: nii nagu muuseum ei ole suhtekorralduskompanii, ei ole ka AKU PR-programm, mis pahaaimamatule publikule kahtlast kunsti kaela määrab. Kunstisaadet teevad muuseumiprofessionaalid ja kuigi iga autoripositsioon on subjektiivne ning saate 25minutiline kestus seab omad piirid, võib garanteerida nii esitatavate seisukohtade pädevuse kui ka näidatava kunsti kvaliteedi. AKUs tõstatatakse teemasid, mis on kunstimaailmas olulised, ning vaadeldakse nähtusi, mis

on täna aktuaalsed. Kunstisaate ülesanne on anda sädet kunstisuhtluse, AKU esitab kohati rohkem küsimusi, kui annab vastuseid. Saate eesmärk on ergutada vaatajaid kaasa mõtlema, osalema kunstielus näituse- ja muuseumikülastuste, kunstiõpingute või kriitika lugemise kaudu, otsima vastuseid ning mitte rahulduma valmis pakendatud tõdede või teadmatusest tingitud vastuseisuga.

Professionaalidest algajad

AKU autorid on televisioonitöös algajad – paljud meist satuvad selle saatega seoses esimest korda montaažiruumi ja puutuvad kokku televisiooni tehnilise poolega. Tööd alustades tuli sisuliselt selgeks õppida uus keel ja uued mängureeglid ning ka telekeelse uuesti rääkima õppida. Kui stsenaariumikirjutamine on kunstiteadlase põhitoole veel suhteliselt lähedane – tuleb ju selleks lihtsalt kunstiteemaline artikkel lihtsamast sõnastusest minutite haaval dramaturgiliselt lahti kirjutada ning valida sobivad inimesed intervjueritavatena vajalikke mõtteid väljendada –, siis saate monteerimine filmitud video-

materjalist on juba kõvem pähkel. Tarkade inimeste huvitavatest mõtetest ja olulistest kunstiteostest ning arhiivimaterjalist tuleb saate minutitesse pikkida vaid ahas valik. Selles protsessis, mida valitsevad taimkoodid, katteplaanid, montaažiarvuti "käärid" ja piiratud töötunnid, jääb paberil nii hästi kokkukõlanud stsenaariumist tihti vähe alles. Montaažiruumis on aga õnneks kuningas režissöör, kes aitab leida saatele õige rütmi ja paneb teksti ning visuaalid kokku kõlama. AKU režissööridena annavad saatele oma näo filmimehed Märt Sildvee ja Marko Raat ning hiljuti tiimiga liitunud noor telerežissöör Kertu Köösel.

Muuseumitöötaja süda jätab muidugi lööke vahele, kui järjekordse korüfee pikast ja sisukast jutust mahub saatesse vaid paar lennukamat lauset. Õnneks leidis EKM võimaluse säilitada kogu filmitud algmaterjal muuseumi arhiivis ka tulevastele uurijapölvkondadele. On ju AKU tarvis intervjueritud nii kohalikke kui ka rahvusvahelisi, tänaseid ja tulevaseid kunstiklassikuid ning üles filmitud hulk olulisi kunstisündmusi meil

Muuseumitöötaja süda jätab muidugi lööke vahele, kui korüfee pikast ja sisukast jutust mahub saatesse vaid paar lennukamat lauset.

ride paljus, koopia-originaali temaatika, kunst ja raha, kunstiharidus, kunstimuuseumid, näitusetegemise tagamaad jpm). AKU autoriteks on Eesti Kunstimuuseumi kunstiteadlased ja EKM-i ha-

Kadi Polli intervjuerimas skulptor Tauno Kangrot

ja mujal, oleks kahju, kui sellest kõigest säiliks vaid saatesse mahtunud killud. Siiski ei pea vaataja kartma – kõik AKU kaamera ees öeldud tähtsaimad mõtted jõuavad kindlasti temani ning sisukat lisamaterjali, lugemissoovitusi ja autorite mõtteid saab järjest juurde lugeda ka AKU netileheküljel www.etr.ee/aku. AKU ambitsioon ei ole teha telejalugu, kunstiajaloo elavate hetkede säilitamisele pretendeerima aga kindlasti.

Vaatenurkade paljusus

Et AKU autorite ring on lai, on ka kõik saated üsna erinevad – lähtutakse eri kogemustest ning keskendutakse eri ajaperioodidele (küll alati tänase päeva perspektiivist), vaatenurkadele ja kõnelejatele. AKU võtted on toimunud juuni-kuust alates ning saadete ettevalmistamine jätkub ka sügisel. Telekraani vahendusel jõuavad vaatajad sügise jooksul nii Veneetsiasse kui ka Valjalasse, nii Kütiorgu kui ka Kadriorgu, kaadrisse astuvad nii kunstiklassikud kui ka noored lootused, professorid ja tudengid, muuseumitöötajad, teatriinimesed, rulasõit-

jad, füüsilikud, reklaamirahvas ja paljud teised. Kunstist ei räägi ainult kunstiteadlased ja kunstnikud, vaid ka inimesed, kellele kunst ei ole igapäevatoõ osa, ikka selleks, et vaatajal oleks huvitav ja et ka kunstiinimesed asju kohati uuest küljest näeksid. AKU on oma eesmärgi täitnud, kui saate abil jõuab mõni vaatata arusaamisele, et kunstiteemadel on tore arutleda, et kunstist mõtlemine ja kunstielu jälgimine teeb elu mitmekesemaks ja rikkamaks. “Baari”, “Misside” ja “Bussi” tegelaste üle arutamise vahepeal on võib-olla täitsa värskendav vabal ajal sõprade juhe hoopis kunstijutuga kokku ajada. Siiski ei ole AKU tegijad reaalsustaju kaotanud, saame aru, et tõsielusarjadele me publiku suhtes konkurentsi ei paku, küll aga loodame, et kunstihuvilised meie saate üles leiavad ning et see saade vaatajale igal nädalal ka midagi uut ja huvitavat pakub.

MARIA-KRISTIINA SOOMRE
KUMU PROJEKTJUHT
AKU PRODUTSENT

AKU TEEMAD

Kunstnikumüüt
Eesti rahvusvahelisel kunstiareenil
Kunstiajalood
Kunst ja kirg. Erakogujad
Kuidas rääkida kunstist?
Kunst kultuuride paljususes
Kunstimuuseumid
Koopia
Kunsthariidus
Kunst ja raha
Restaureerimine
Näitus
Hitt
Kunst ja poliitika
Kollektsioonid
KUMU

Sõna saavad ka need, kellele kunst ei ole igapäevatoõ osa – muuhulgas selleks, et ka kunstiinimesed asju kohati uuest küljest näeksid.

Graafikarestauraator
Margit Pajupuu

Graafikarestauraator
Aili Maasik

Kuidas pildid terveks saavad?

Oma tööst rääkisid Eesti Kunstimuuseumi restaureerimisosakonna juhataja Alar Nurkse, maalirestaureator Helje Vernomasing, graafikarestauraatorid Margit Pajupuu ja Aili Maasik ning polükroomiarestaureator Hedi Kard.

Tänavu möödub Eesti Kunstimuuseumi restaureerimisosakonna loomisest 30 aastat. 20. sünnipäeva tähistasime osakonna koondumisega mitmest ajutisest tööruumist rekonstrueeritud hoonesse Weizenbergi 22. Nüüd oleme teel KUMUusse, kus kogu osakond mahub ühe katuse alla. EKM-i konserveerimis-restaureerimisosakonnas töötab praegu 12 spetsialisti: maali-, graafika-, iluraami-, polükroomia-, skulptuuri- ja naha-köite-asjatundjad. Tahan meenutada hea sõnaga möödunud kolmekümnel aastal osakonnas töötanud professionaale ja huvilisi, sest nende käe- ja mõttetöö ning valikute toel on paljud kunstiteosed "hea tervisega" meieni jõudnud.

Kindlad andmed kunstiteoste restaureerimise ajaloost Eestis pärinevad vaid viimasest pooleteisest sajandist. Vaatamata mitmetele 18. ja 19. sajandi kunstikogudele ning muuseumidele on teave Eestis sel ajal töötanud restaureeritist, nende põhimõtetest ja tehtud töödest väga napp. Kõige rohkem on teada Carl Timoleon von Neffi tegevusest Peterburi Keiserliku Ermiteaži maaligalerii hooldajana aastatel 1864–1877. Töötades koos selliste hinnatud vene koolkonna restaureeritiga nagu E. Sivers, vennad Sidorovid, L. Vilken jt, sai von Neff haruldase kogemuse, mis kujundas ka tema suhet kunstikogumisse. Tunnustatud maalijana lähtus ta sajandeid kogu Euroopas valitsenud põhimõttest – ainult teine kunstnik saab olla teose restaureerija, sest ta mõistab loodu olemust ning on võimeline originaalilähedaselt taastama maaligukadusid. 1925. aastal Eesti Muuseumi reorganiseerimise järel sündinud Tallinna Kunstimuuseumi (1928. aastast EKM) teoseid restaureerisid näiteks kunstnikud Konstantin Karlson, Andrei Jegorov, Aleksander Tassa, Johannes Greenberg.

Kunstiteose elu kulgeb kahe piiri vahel. Ühe piiri loovad kunstiteose enese omadused, teise määrab inimene, kes teose ühe- või teistsugusesse keskkonda asetab. Kas restaureator püüdleb teose autentsuse säilitamise või sellest isikliku, veel sagedamini teose omaniku ettekujutuse loomise poole? Näen nelja ühendavat põhimõtet, mis korraldavad restaureerijate tegevust: kohustus teost säilitada, vastutus hoiutingimuste ja restaureerimismeetodite eest, igal konkreetsel juhul sobivaima säilitus- ja kohtlemisviisi valimine, materjali ja loomeidee kooskõla väärtustamine. Restaureerimise põhimõtete osas on eri aegadel oldud erinevatel ja vastandlikelgi arvamustel, muuhulgas on John Ruskin pidanud restaureerimist täiuslikemaks hävinguks, mis ühele hoonetele võib osaks saada. Usun, et tänapäeva konservator-restaureator peab silmas pidama nii teoses kasutatud materjalide omadusi kui ka looja mõtte ja vaimu eripära, eelkõige aga usaldama ja aktsepteerima tervikut.

ALAR NURKSE
KONSERVEERIMIS-RESTAUREERIMISOSAKONNA JUHATAJA

Eesti Kunstiakadeemia restaureerimisteaduskond loodi alles mõni aasta tagasi. Kus varem restaureerimist õpiti?

AN: Meie õppisime koos Leningradis Serovi-nimelises kunstikoolis, astusime sinna 1977. aastal tollase ENSV kultuuriministeeriumi poolt moodustatud grupina. Kunstimuuseumis on praegu sellest grupist Helje, Aili, Margit, maalirestaureator Maris Klaas ja mina. Teised tulid tagasi, mina õppisin veel kunstiakadeemias edasi, lõpetasin kunstniku-restaureatori eriala.

AM: Mina lugesin ajalehest, et moodustatakse restaureeritite grupp. Enne käisime siin Eestis koos terve aasta, selle aja jooksul valiti välja need, kes pääsesid edasi. Näitasime oma töid, peeti loenguid, käisime töökodades. Ma ei kujutanud ette, et restaureerimine võib üldse tähendada muud kui maali restaureerimist. Olin isegi solvunud, kui mind määrati hoopis paberiga tegelema, arvasin, et see tähendab ainult raamatuid. Alles hiljem selgus, et graafika võib olla palju huvitavamgi kui maal.

HK: Mina läksin õppima Tartusse ajalugu ja töötasin samal ajal Tallinna kultuurimälestiste inspeksioonis, mis hakkas 1992. aastal korraldama Eesti ja Saksa restaureeritite ühisprojekti Tallinna Toomkiriku vappide restaureerimiseks. Kasutasin võimalust ja läksin sinna õpipoisiks. Olin toomkiriku restaureeritite grupis seitse aastat ja vahepeal

veel pool aastat Saksamaal Germaani Rahvusmuuseumis täiendusõppel, 1999. aastal tulin kunstimuuseumisse.

AN: Skulptuurirestaureator Isabel Aaso on õppinud Praha Kunstiakadeemias, naharestaureator Luule Maar lõpetanud Eesti Kunstiakadeemias nahakunsti eriala. Graafikarestaureator Sirje Alter õppis kunagises Pedagoogilises Instituudis kunsti- ja käsitööõpetajaks, maalirestaureator Reet Viires on TPI keemikuharidusega. Sirje Säär on raamirestaureator, aga lõpetanud kunstiakadeemias graafika eriala.

Kuidas restaureerititeid õpetatakse, mis on kõige olulisem?

HV: Hästi suur vahe on Vene ja Euroopa koolitusel. Vene koolitusega valmistati ette, nagu öeldud, kunstnikke-restaureerititeid. Pool programmist oli joonistamine, maalimine, kompositsioon jms. Eeldati, et kui restaureator saab kätte diplomi, on ta ka võimeline näiteks tegema koopiat. Euroopa riikides ei pruugi restaureerimise õppekavades joonistamist ja maalimist üldse ollagi, põhirõhk on reaalineteel – füüsikal, keemial. Teose rekonstrueerimist on Vene koolkonnas rohkem kui mujal, seda kuni praeguseni. See väljendub ka ametinimetustes – Venemaal nimetatakse ikka kunstnikuks-restaureatoriks, Läänes konservatoriks.

AN: Meie siin oleme ametlikult konserveerimise-restaureerimise osakond.

Maalirestauraator
Helje Vernomasing

Graafikarestauraator
Sirje Alter

Raamirestauraator
Sirje Säär

FOTOD ALAR NURKSE

Selle üle, kui palju ja kuidas võib restauroor omalt poolt teosele lisada, on palju vaieldud. Kaua arvati, et ainult kunstnik saab teosest aru ja järelikult ainult kunstnik võib teost parandada. Sajandeid olid restaurooriteks kunstnikud, kes kohati kirjutasid ka oma allkirja originaali signatuuri kõrvale. Alles 20. sajandil muutus restaureerimine n-ö teaduslikumaks ja suund võeti pigem konserveerimisele. Seda ka põhjendatult, sest kunstnikud-restauroorid on ajaloos kohati üsna oma suva ja ettekujutuse järgi teoseid ümber kujundanud.

Kui palju peab restauroor teose kunstiajaloolist tausta teadma?

AN: Muidugi on oluline ülevaade kunstniku teostest, just materjalikasutusest. Küsimus on selles, et alati me ei jõua väga põhjalikult süveneda, töömaht on väga suur.

HV: Hea on tausta teada, aga iga kord ei pruugi. Nagu arst ei pruugi patiensidist eriti palju teada, aga saab diagnoosida ja ravida. Samas on loomulik, et tunned teose vastu huvi.

Kui suur on teie töömaht?

AN: Viimastel aastatel käib näiteks maalirestauroorite juurest läbi keskmiselt kolmsada tööd aastas. Graafikarestaurooritel veel rohkem.

MP: Meie oleme oma osakonnas ära jaotanud, et iga näituse eest vastutab üks restauroor. Mina tegin möödunud aastal Madalmaade kunsti näituse, Aili vastutas nüüd "Meistriteoste lummuse" (*praegu avatud koopianäitus Kadrioru lossis – Toim.*) eest. Igal näitusel on oma restauroor, kes korrastab teosed, kontrollib valgustuse jne.

AM: Selle näituse jaoks tegin ligi nelikümmend tööd, päris kõik ei läinud küll lõplikus valikus välja.

MP: Lisaks on praegu töös Kumu ekspositsiooni teosed. Kui sul on ikka eesti kunsti kõige ilusam klassika laual, siis on see väga tore aeg, kuigi näiteks Kallise ja Laikmaa pastellide konserveerimine on väga aeganõudev ja raske. Sirje Alter tegeleb Kristjan Rauaga. Nii et teatav spetsialiseerumine meil on, kui hätta jääme, siis aitame üksteist.

Kuidas restauroorid kuraatorite ja kunstiteadlastega läbi saavad?

HV: Kunstiteadlaste artiklite lugemine võib palju juurde anda. Oma tööd tehes ei jää tihti aega tervikut vaadata, jälgid rohkem seda, kuidas on kunstnik maalinud, milline on tehnika.

AN: Muidugi tahab kuraator eelkõige, et teos oleks hästi eksponeeritud. Restauroor võib mõnikord öelda, et seda või teist asja ei saa teha. Tegelikult peaks restauroori arvamusega arvestama juba näituse kontseptsiooni luues. Sageli tahetakse panna kõrvuti väga erinevates tehnikates teoseid, aga kas või näiteks maal ja graafika nõuavad täiesti erinevat näitamisrežiimi.

HV: Restauroorile on selge rohkem kui kellelegi teisele, et tingimused, mis on head teosele, ei ole head inimesele. Siin võib tekkida see konflikt. Me teame, et kõige paremini säilib teos pimedas ja külmas. Inimene tahaks kunsti vaadata heas valguses, meeldivas keskkonnas, soojas ruumis. Meie vaatame teost ikkagi ka objekti seisukohalt, seda ei saa ära unustada, kui sa tegeled kogu aeg tagajärgedega, mis on tingitud kõrge temperatuurist, niiskusest, liiga tugevast valgusest.

Restauroori vastutus teose elu ja tervise eest on suur. Kas te kardate ja kõhklate ka?

HV: Väga paljud tööoperatsioonid on piiri peal. Kui sa töötad originaalmaterjaliga ja näiteks eemaldad mingeid hilisemaid kihistusi, siis reeglina lahustid ei tee vahet, mis on originaal ja mis hilisem lisandus. Ainult kogemus ja ettevaatlikkus garanteerivad, et originaal ei saa vigas.

AN: Kui meditsiiniga võrrelda, siis inimene teeb häält, aga pilt ei tee, vaid võib lihtsalt ära laguneda. Kahjustused on kiired tekkima ja võivad olla väga rängad.

Kas kõige olulisem on originaali väljapuhastamine või väärtustatakse hilisemaid kihistusi samuti?

HV: Need arusaamad on muutunud. Aastaid tagasi võeti väga kergelt vastu otsuseid, et eemaldame kõik hilisema ja puhastame originaali välja. Hiljem hakati väärtustama ka lisandusi. Mõeldi lausa välja tehnoloogiad, kuidas eemaldada hilisem maalikiht ja kanda see teisele alusele. Nüüd kohtab rohkem seda, et tehakse väikeste maalifragmentide prooviavamid ja kirjeldatakse alumisi maalikihte.

AN: On olemas uurimismeetodid, mis võimaldavad saada pilti sellest, mis seal all on. Röntgenoloogia, ultraviolet- ja infrapunauuring, värviproovide võtmine ja ristlõigete valmistamine, dendrokronoloogia. Kõiki neid meetodeid on kasutatud kunstimuuseumi teoste atribueerimisel ja konserveerimise-restaureerimise meetodika väljatöötamisel.

Kas teosed, mida te restaureerite, peavad teile endale ka meeldima, et tulemus oleks hea? Mis teid oma töös juures hoiab?

AN: Seda juhtub sageli, et laual on teos, mis ei meeldi. Igähel on

oma maitse. Aga parem on muidugi, kui meeldib.

MP: Ilusaid asju on alati nauding teha.

AM: Minul on nii, et isegi kui algul töö ei meeldi, siis kui sa temaga tegeled, siis natuke ikka hakkab meeldima. Saab armsaks. Saad ka teose kohta rohkem teada.

HV: Minule meeldivad tehnoloogiad. Kunst meeldib mulle nagunii, aga pinget pakub just konserveerimise tehnoloogia, hästi põnev, kui on mingi uus olukord, suudad midagi uut välja mõelda, mis töötab. Just 20. sajandi kunst pole sageli tegemist väga traditsiooniliste tehnikatega, kõik on isemoodi. Sellega on põnev tegeleda. Vanade maalide puhul on rohkem kindla peale minnek, tead juba, et värvid olid need ja lakid olid need.

MP: Tegelikult jälgid kõiki oma konserveeritud või restaureeritud töid ja nende käekäiku silmanurgast läbi aastakümnete, paned tähele, kui kuskil eksponeeritakse.

AM: Mina olen endiselt vaimustatud oma tööst, mulle meeldib see ikka, kogu aeg.

HV: Just kunstimuuseumis on võimalik oma tehtud töid jälgida. Teenusena tehes need teosed kaovad su silma alt.

MP: Tagasiside on mõnus.

Küsis ja kirjutas üles
ANU ALLAS
KIRJASTAMISE SPETSIALIST

Niguliste Muuseumist ja kirikukunsti eksponeerimisest

Ajalooline kirikuruum atmosfääri loojana, kunstiteosed seitsme sajandi pikkusest perioodist, armastatuim kontserdipaik Tallinna vanalinnas – mida enamat suudab pakkuda end kirikukunsti muuseumina mõtestav Niguliste? Kaasajastatud ekspositsiooni: haaravat ja intelligentset teekonda ajalukku ja kunstiajalukku!

Endise Niguliste kiriku varemete ülesehitamine muuseumiks oli ja on tähelepanuväärne sündmus Eesti kultuuriloos. 1984. aastal avatud ekspositsiooni koostamise juured ulatuvad suures osas juba 1970. aastate lõppu. 20 aastat muudab meid mugavaks, uuenduste suhtes hellaks, loob ettekujutuse ainuvõimalikust eksponeerimisviisist. Tavaliselt on püsinäituste eluiga 10–30 aastat, selle aja jooksul ei arene mitte ainult valgustustehnika ja turvameetmed, vaid muutuvad ka inimeste vaatamis- ja kogemused ja küsimused.

Niguliste ekspositsioon panustab täna valdavalt kunstiteoste iseseisvale mõjujõule. Väljapaneku keskpunktis kõrguvad keskaegsed altarid ja Bernt Notke “Surmatants”; epitaafid, puuskulptuur ja pingistikud on kui üksikud, kõikidest seostest vabastatud objektid ning vihjeid algele kontekstile pakub vaid ajalooline kirikuruum. Kui vaatata puudub taustateadmine, et lasta kunstiteostel rääkida, jääb nähtu võõraks – tähendusmaailmad ning seosed objektide vahel saavad siin ilmsiks vaid ekskursioonidel.

Esmapilgul võib Niguliste Muuseumi mänguruum näida üsna ahtake, eriti arvestades kogude väiksust, ajutiste näituste pinna puudumist ning põhiruumi kasutamist ka kontserdipaigana. Teisalt osutab muuseumi tegevusväli ja keskkonna eripära positiivsetele lahendustele. Huviline, kes Niguliste külastab, ei pea läbima kilomeetritepikkuseid saale, et väljapanust ülevaadet saada, ning kontserdil või ajutisel näitusel viibija leiab paralleelselt kontakti ka püsiväljapanekuga. Arvukad pingiread muuseumisaalis teenivad külastajat puhketsoonina, pakkudes tänapäeva kiirustavale inimesele võimalust hetkeks istuda, ruumimõju nautida, mõtiskleda, eksponaate silmitseda.

Meil ei ole võimalik uusi šedöövreid lisada või kogu ekspositsiooni välja vahetada, et juba Nigulistes käinud inimest siia tagasi meelitada. Niguliste eksponaadid on aga valdavalt väga hea kvaliteedi ning rikka tähendusmaailmaga – see on baas, mille kaudu pakkuda külastajatele uusi kogemusi ja teadmisi. Et vanema kunsti ja sellega seotud teemade vastu on elav huvi, näitasid selgelt juba esimesed ajutised näitused läinud aastal ning viimastel aastatel korraldatud arvukad eriekskursioonid ja teemapäevad. Ka möödunud kevadel alustatud loengusarja “Kunstiteosed šedöövrile varjus” eesmärk on tutvustada just tavakülastajatel tihti märkamata jäävate eksponaatide lugusid, seoseid ja tähendusi.

Muuseumil on läbimõeldud ja atraktiivse püsiekspositsiooni kaudu võimalus vahendada rikast ja põnevat maailma, viies nüüdisaja inimese elamuslikule teekonnale tänapäevast keskaega, juhatahes külastaja ajaloolise pildi “sisse” ja “taha”. Niguliste tahab seda võimalust kasutada.

KRISTA IVASK
NIGULISTE MUUSEUMI TEADUR

Kuidas iseloomustaksite Niguliste Eesti Kunstimuuseumi filiaalina täna ja millised on Teie arvates meie võimalused lisada Niguliste Muuseumile atraktiivsust?

TIINA ABEL
Kumu kuraator

Iga muuseumi “põhikapitaliks” ja profiili kujundajaiks on kogud ja hoone. Niisugusele ilmselgele asjaolule saab (ja tulebki) rajada ka Niguliste tegevusstrateegia, selle kaudu kujuneb ka Niguliste roll ja omapära suurema institutsiooni osana. Niguliste Muuseum on õnnelik seisus, sest muuseum asub karismaatilises hoones, selles on välja pandud Eesti suurima kunstiväärtusega teosed ning tänu aktiivsele tegevusele kontserdisaali ja esindusruumina on muuseumil olemas suure loomepotentsiaaliiga koostööpartnerid.

Eduka muuseumi ülesandeks on saavutatud tähelepanu hoida ja (oma missiooni tõttu) pidevalt laiendada. Maailma erinevate profiilidega muuseumides on külastajate tähelepanu köitmiseks proovitud väga mitmesuguseid võtteid, paraku on ainult osa sellest kogemusest rakendatav kunstimuuseumis. Kunstimuuseumide ekspositsioonid koosnevad unikaalsetest ainueksplaaridest, tegelikult kordumatutest objektidest, ning see esitab nende hoidmisele ja näitamisele erilised nõuded ning piirab paratamatult ka võimalusi vähendada vaataja ja kunstiteose vahelist füüsilist distantsi. Muuseumides väga armastatud “käed külge”-põhimõtte otsene rakendamine ei tule kunstimuuseumis kõne alla. Küll on aga võimalik suunata energia vaimse distantsi vähendamisele. Järjekindlus ja süsteemsus oma põhiülesannete täitmisel, intelligentsus (mis hõlmab ka aja- ja kohatunde) koos loominguliste sähvustega peaks minu meelest tagama ka Niguliste Muuseumile selle igal hetkel uuesti sündiva tasakaaluseisundi, millesse on integreeritud nii stabiilsus kui ka muudatused.

Millised on Niguliste võimalused ekspositsiooni nüüdisajastamiseks? Mida on meil õppida viimaste aastakümnete uuenduskogemustest Euroopa muuseumides?

MARIANN RAISMA
Museoloog

Viimastel aastakümnetel toimunud põhimõteline pööre, igavikulise muuseumiidee asendumine olevikku väärtustava muuseumimõttega, on institutsiooni nägu väga olulisel määral muutnud.

Tähtis on muuseumi terviklikkuse rõhutamine – kogu avalik muuseumiosa moodustab ekspositsiooni, mis algab juba välisusest sisenemise hetkest. Nii näiteks valgustatud portaalidega Niguliste imposantne eeskoolda peaks tekitama esimese ahhaa-efekti. Sobi-

va häälestuse loomine on üks peamisi aspekte nüüdisaegses muuseumiruumis.

Ekspositsiooni ülesehitamisel rõhutatakse järjest suuremale publikukesksusele ning üha intensiivsematele osalusstrateegiatele. Külastajal tekitatakse kõigepealt huvi ning alles seejärel pakutakse kergesti hoomatavat teavet. Info eri tasandid jagatakse märkamatul, ent samas teadlikult muuseumiruumi laiali. Nigulistes eksponeeritud kunst on siiani asi iseseenes, mis ei ava ennast üksikkülastajale. Teose konteksti ja ikonograafia avamise variante on aga palju ja neid tuleks rakendada nii teose juures kui nn sekundaarsetes tsoonides. Tähtis pole seejuures tekst, vaid kontekst. Konteksti avav jutustus koos väikese draama-elementidega on vahenditeks, mille abil modelleeritakse sild publiku ja ajaloolise (kunsti)objekti vahel. Nüüdisaegne ekspositsioon – see on teost ja vaatajat siduv mäng.

Kas ja mil määral vajab meie vanem kunst vahendamist? Kuidas panna teos ajaloolises muuseumiruumis kõnelema ning tuua tänapäeva inimene sajanditetaguse kirikukunsti juurde?

KRISTA KODRES
Eesti Kunstiakadeemia professor

Vanema kunsti vahendamise küsimust ei saa muidugi taandada ainult muuseumi probleemiks. Et publik selleni jõuaks, on tarvis ka ettevõtmist laiemal rindel – kooli- ja ülikooliõpetuses, kirjastustegevuses, televisiooni, raadio ja muu massimeedia tasandil.

Miks oleks seda vaja? Aga ikka seepärast, et inimene saaks aru enda ajaloost, s.t iseenest. Religioon on olnud ühiskonna ja indiviidi maailmas olemise ja enesetunnetuse tähtis komponent märksa pikemat aega kui ateism. Kristlik kunst nii peegeldas kui ka kinnistas ühiskonna arusaamu ja väärtushinnanguid ning seetõttu võibki seda käsitleda ka olulise ajalooallikana. Kirikukunsti puhul tulebki eelkõige rõhutada, et see ei ole ainult kunst, vaid kindlat teoloogilist ja üldhumanistlikku ideoloogiat kandev kunst. Selleks, et seda laadi kunstiteoseid tõepoolest näha, on vaja õppida neid vaatama. Enne aga näha ei saa, kui tähendustemaailm on avatud.

Järelikult peab muuseum tegema kõik temast oleneva, et kirikukunsti-tagust tähendustemaailma ja selle edastamiseks eri ajastutel kasutatud väljendusviise publikule avada. Eelkõige võiks abiks olla näitusepoliitika, mis muu hulgas tähendab korraldust (s.t suhteliselt sagedat!) näituste korraldamist, kaasnevate publikatsioonide üllitamist.

Küsis KRISTA IVASK

Eesti Kunstimuuseumi tunnusgraafika

Tähelepanu võitmiseks ja endast teada andmiseks ei piisa muuseumidel enam ammu ainuüksi seinal rippuvatest piltidest. 2004. aasta kevadel korraldasime mitu publiku-uuringut, mis näitasid, et inimesed peavad muuseumi oluliseks nii ühiskondlike väärtuste kandjana kui ka vaba aja veetmise paigana, küll aga soovitakse tunda end siin rohkem osalisena ning saada värvikamat teavet muuseumis toimuva kohta. Uuringute analüüs näitas ka seda, et EKM-i mitmeid omanäolisi filiaale ei tunnetatud ühtse tervikuna. Seadsime EKM-i kommunikatsioonitegevuse üheks eesmärgiks välja arendada terviklik muuseumi firmagraafika, mis hõlbustaks suhtlemist publikuga. Koostöös reklaamiagentuuriga Division McCann-Erickson korrasime viimase aasta jooksul EKM-i ja tema filiaalide visuaalse identiteedi.

Adamson-Ericu Muuseum
Kristjan Raua Majamuuseum

Adamson-Ericu Muuseum ja Kristjan Raua Majamuuseum on mõlemad ühe kunstniku pärandi jaoks loodud muuseumid ning logod lähtuvad kunstniku signatuurist. Adamson-Ericu Muuseumi logol on lisaks üks kunstniku meelismotiive – härg –, mida võib leida paljudel tema tarbekunsteostel. Adamson-Ericu Muuseumi tunnusvärv on oranž – just selle värviga signeeris Adamson-Eric sageli oma teosed. Kristjan Raua Majamuuseumi logo lähtub kunstniku allkirjast, mis pärineb Eduard Wiiralti graafiliselt lehelt “Kristjan Raua portree”. Tunnusvärv sinine tuleneb rahvuslikel teemadel loodud teostest – publikule on Kristjan Raud tuntud eelkõige “Kalevi-

poja” illustatsioonide autori ja jõulise rahvusromantikuna.

KADRIORU
KUNSTIMUUSEUM

Kadrioru Kunstimuuseum

Kadrioru Kunstimuuseum hõlmab kaht hoonet: Kadrioru lossi ja Mikkelu muuseumi. Logo lähtub Kadrioru baroksest lossist, mida rõhutab lopsakas K ja mahalakas pruunikaspunane värv.

NIGVLISTE

Niguliste Muuseum

Niguliste Muuseumi logo on lahendatud tüpograafiliselt ning inspireeritud hauaplaatidest ja epitaafidest. Nii rooma kapitaalkirja töötlustest lähtuv logo kui selle kuninglik purpurililakas värvus ise-

loomustavad Nigulistet kui vana kunsti muuseumi.

Oma visuaalse identiteedi korrastamise protsessis lähtusime põhimõttest, et iga filiaal tuleks esile omanäolisena, moodustades samas perekonna, mille kohal võib delikaatselt, aga järjepidevalt aduda katusorganisatsiooni EKM-i kui nn perekonna olemasolu.

EESTI KUNSTIMUUSEUM

EKM

EKM-i logo on edasiarendus juba tuttavaks saanud meandrist ning rõhutab traditsiooni ja tervikkust – EKM on muuseumide summa.

MAARJA VÖRK
KOMMUNIKATSIOONIJUHT

KUNSTIMUUSEUMI UUDISED

Rüütelkonna hoone sulgeb 2. oktoobril ukсед

2. oktoobril sulgeb publikule ukсед 1991. aastast Eesti Kunstimuuseumi ajutise peahoonena tegutsenud Rüütelkonna hoone. Pärast 2. oktoobrit toimub KUMU ekspositsiooni ning avanäituse ettevalmistamine ja kogude kolimine uude hoonesse. Kunstimuuseumi teised filiaalid jätkavad tööd tavapäraselt. KUMU Kunstimuuseum avatakse külastajatele 2006. aasta veebruaris.

Eesti Kunstimuuseum esitles uuelaadset kunstiõpikut põhikoolile

KUMU Hariduskeskuse metoodik Anu Purre kirjutas põhikoolile uuelaadse kunstiõpiku, mis ärgitab lapsi olema kunsti õppimisel aktiivne ja loominguline. Õpik on üles ehitatud Eesti Kunstimuuseumi kogude ja eelkõige eesti kunsti klassika põhjal ning selle õppekavasse on sisse kirjutatud seitse muuseumikülastust. Neist neli kunstiharidusprogrammi hakkavad toimuma KUMUs, ülejäänud Niguliste Muuseumis, Kristjan Raua Majamuuseumis ja Adamson-Ericu Muuseumis. Õpiku andis välja kirjastus Atlex.

Sirje Helme ja Ebe Nõmberg alustasid tööd Eesti Kunstimuuseumis

Alates 5. septembrist on Eesti Kunstimuuseumis KUMU direktorina tööl endine Kaasaegse Kunsti Eesti Keskuse juht Sirje Helme. EKM-i arendusdirektorina alustas tööd enne EV Kultuuriministeeriumi kunstinõunikuna töötanud Ebe Nõmberg. KUMU direktor vastutab KUMU Kunstimuuseumi, Adamson-Ericu Muuseumi ja Kristjan Raua Majamuuseumi käekäigu eest. Arendusdirektor asub korraldama EKM-i näituse- ja sponsorlustegevust, temale allub ka teabe- ja kirjastusosakond. Nii KUMU direktor kui ka arendusdirektor töötavad EKM-i direktori otsealluvuses. Loe intervjuud Sirje Helmega Agendist nr 2 (www.ekm.ee).

KUMU avab kõrgetasemelise rahvusvahelise skulptuurinäituse

2006. aasta veebruaris KUMUs avataval rahvusvahelisel skulptuurinäitusel “Skaalanihe/Shiftscale” osaleb ligi kolmkümmend kunstnikku. Teiste hulgas tuleb Eestisse Taani kunstnik Olafur Eliasson, kelle 2003. aastal toimunud “Weather-project” oli Londoni Tate Modern Gallerys muuseumi seni kõige publikumenu-

“Skaalanihe” tulekul: Saksa kunstniku Hans Hemmert “Öhupallikabel”

kam ja ka meedias enim tähelepanu pälvinud kaasaegse kunsti projekt. Samuti osaleb KUMU avanäitusel 1997. aasta Veneetsia Biennaali Grand Prix' võitja Pipilotti Rist. “Skaalanihe” on suurim Eestis korraldatud rahvusvaheline moodsa kunsti näitus ning tegeleb muutumistega skulptuuri mõistes ja praktikates viimaste kümnendite jooksul. Näitust kureerivad Mika Hannula, Villu Jaanisoo, Hanno Soans ja Anna Mustonen.

EESTI KUNSTI TOETUSFOND a/a 10220034379014

agent Eesti Kunstimuuseumi ajaleht / nr 4, september 2005 / Kiriku plats 1, Tallinn 10130 / +372 644 9139, muuseum@ekm.ee / Järgmine agent ilmub detsembris 2005 / Lehe ilmumist toetavad Eesti Gaas ja Ühispank
Toimetaja Anu Allas. Kolleegium: Tiina Abel, Ivar-Kristjan Hein, Sirje Helme, Greta Koppel, Hanno Soans, Maria-Kristiina Soomre, Kädi Talvoja, Maarja Vörk

agent ilmub koostöös Eesti Ekspressi Kirjastuse ASiga
© Eesti Kunstimuuseum 2005
ISSN 1736-2520

